

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus II. De Procuratoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITULUS II.

DE

Procuratoribus.

Quæres primò. Quid & quotuplex Procurator?

ꝛ. Procurator est, qui aliena negotia ex mandato Domini administrat. *L. 1. ff. de Procuratorib.* Per has ultimas particulas Procurator distinguitur à Tutore, Curatore &c. qui non mandato Domini, sed publicâ authoritate Legis vel Magistratûs, aut ex dispositione testatoris negotia pupilli, minoris, prodigi, Ecclesiæ &c. administrant. Dividitur Procurator

Primò, in judicialem & extrajudicalem. Hic est, qui extra iudicium ad negotia constituitur, & communiter mandatarius appellari solet: Judicialis est, qui negotia judicialia administrat, & vocatur Procurator ad lites; de quo maximè in præsentî.

Secundò. Dividitur in universalem, cui omnium rerum administratio est demandata: *L. Procurator. 63. ff. de Procuratorib.* & specialem, cui certæ litis, rei vel negotii causa est commissa, *cit. L. 1. ff. de Procuratorib.* Procurator universalis vel constituitur sub hac clausula: *cum libera.* & tunc plenam & liberam ea agendi, quæcunque ipse dominus agere vel facere posset, habet facultatem, *L. Procurator. 58. ff. de Pro-*

curatorib. ex quo etiam alienare potest; vel constituitur Procurator generalis simpliciter absque tali clausula; & hic non potest alienare, nisi fructus & res, quæ facillè corrumpuntur. *cit. L. Procurator, 63. ff. de Procuratorib.*

Tertiò. Dividitur in eum, qui est in rem propriam, & in eum, qui est in rem alienam. Procurator in rem propriam, vel in rem suam dicitur, qui litem alienam in commodum proprium administrat: ut qui aliquam obligationem vel debitum emit, aut alio modo sibi comparavit, quod deinde in iudicio nomine quidem alieno, sed pro se exigit. Procurator in rem alienam vocatur, qui litem & negotium eâ intentione gerit, ut emolumentum ad mandantem redeat.

Quæres secundò. Quomodo Procurator à Syndico distinguitur?

ꝛ. Syndicus est Procurator, qui communi mandato causas & lites Universitatis prosequitur & administrat. *L. 1. ff. quod cuiusque Universitatis nomine &c.* distinguitur à Procuratore in sequentibus:

Primò. Procurator in causis privatis à Domino privato, Syndicus autem ab Universitate, Collegio, vel alterius Com-

Communitatis corpore, vel ejus administratore, ut Episcopo, Capitulo, Monasterii Prælato, & in causis publicis constituitur. Colligitur ex *cap. petio. 9. de Procurat. 110.* Ex quo Syndici officium publicum est; ideoque etiam invito imponi potest. Officium Procuratoris privatum est, & invito non imponitur.

Secundò. Syndicus ab actore vel agente differt, quòd Syndicus generaliter ab Universitate ad tractandas omnes causas tam præsentis quàm futuras: actor verò specialiter ad unam causam tantum constituitur.

Tertiò. Syndicus ab administratore Universitatis distinguitur; quia hic pecuniæ præest, aliaque huc pertinentia curat: Syndicus verò causas judiciales tractat.

Quartò. Differt ab Oeconomo; hic enim Ecclesiæ dispensator est, cui administratio rerum ecclesiasticarum, spiritualium & temporalium committitur: ideoque laicus esse non potest. *arg. can. indicatum. 5. dist. 89. can. nova. 22. caus. 16. q. 7.* Syndicus autem etiam in spiritualibus laicus esse potest; quia propriè munus spirituale non exercet, *cap. 1. de Procurator. in 6.* Quamvis autem Religiosi in causis sui Monasterii Syndici esse possint, id tamen non expedit; consultius namque est, ut à forensibus judiciis abstineant, & extraneum aliquem Procuratorem generalem vel Syndicum constituent, cui assignato salario causas suas committant; ut enim loquitur S. Gregorius Magnus in

cap. unic. de Syndico. expedit pro parvo incommodo (id est salario) à strepitu causarum servos DEI esse quietos.

Quæres tertiò. Quis Procuratorem constituere potest?

ꝛ. Omnis, qui rerum suarum administrationem habet, nisi specialiter prohibeatur: ut constat ex sequentibus.

Primò. Excommunicatus denuntiatus sive non toleratus Procuratorem dare non potest. *cap. fin. de Procuratorib. quia sicut excommunicati per se ipsos in judicio agere non possunt, cap. discernimus. 8. de sentent. excomm. in 6. ita nec per alium juxta Regulam Juris 67. Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit.* Si tamen in aliqua communitate plures essent excommunicati, ipsa universitas Procuratorem dare posset. *cit. cap. consulti.* Item ad defendendum se excommunicatus Procuratorem dare potest.

Secundò. Pupilli & minores habentes Curatorem cum autoritate Tutoris vel Curatoris Procuratorem dare possunt. Minor Curatorem non habens Procuratorem ad negotia sua extrajudicialia, non tamen judicialia constituere potest; cum enim ipsi legitimam personam in judicio standi non habeant, etiã alios legitimare non possunt.

Tertiò. Syndicus Universitatis, Tutor & Curator ante litem contestatam solum actorem: lite contestatã etiam Procuratorem dare permittuntur. *L. 11. C. de Procuratoribus.*

Quar-

Quarid. Rector Ecclesiæ seu Beneficiatus sicut pro juribus suæ Ecclesiæ sine Superioris consensu in iudicio agere potest, ita etiam Procuratorem constituere. Idem est de Prælato, nisi causa ardua foret, quæ statum Ecclesiæ concerneret, videlicet ejus libertatem, subjectionem, vel bonorum alienationem; tunc consensus Capituli vel Conventus requiritur.

Quintid. Religiosus sine licentia sui Superioris Procuratorem constituere vel sibi substituere nequit. *Clement. Religiosus, de Procurator.* Exceptis iis casibus, in quibus absque licentia Superioris per se ipsum in iudicio stare potest: ut cum Prælatum suum accusat. *Juxta cap. ex parte. 11. cap. olim. 26. de accusat.*

Quæres quarid. In quibus causis Procurator constitui potest?

R. In omnibus causis & negotiis Procurator constitui potest, in quibus non prohibetur. Si tamen citatus ad iudicium justam causam non veniendi in persona habeat, in causa ardua pro se Procuratorem mittendi obligatio non est. *cap. querelam. 2. de Procurator.* Procurator igitur in causis temporalibus & spiritualibus dari potest. *cap. non indifcretè. 1. de Procurator in 6.* non solum ad lites præsentis, sed etiam ad futuras nondum inchoatas. *cap. non injustè. 14. de Procurator.* etiam in causa matrimoniali ad contrahendum nomine alterius matrimonium. *cap. fin. de Procurator. in 6.* dummodò mandatum sit speciale de contrahendo cum certa per-

sona, & ante matrimonium contractum mandatum non sit revocatum. *cit. cap. fin. de Procurator. in 6.* In causa criminali, dum non de multa pecuniaria, sed de pœna corporali infligenda agitur, Procurator non admittitur; sed partes, tam accusator, quam reus personaliter comparere debent. *cap. veniens. 15. de accusat. cap. tua. 5. de Procurator.* Ratio est: quia ubi de pœna capituli aliave corporali agitur, sententia iudicis illudoria reddi posset; non enim in Procuratorem executioni mandari valeret, & reus absens, qui non est in iudicis potestate, fugere posset. Idem est de accusatore, qui de jure communi se ad pœnam talionis in casum, quo in probando deficeret, subscribere deberet: at quia hodiè hæc pœna talionis per consuetudinem abrogata est, ideo ex parte accusantis criminaliter plerumque Procurator admittitur.

Quæres quintid. Quis Procurator esse potest?

R. Procuratores generaliter constitui possunt omnes, qui mandatum exequendi capacitatem habent, nisi specialiter prohibeantur. *cap. 1. de Procurator. in 6. junct. gl. ff.* In materia enim per se & communiter concessa, cujusmodi Procuratoris officium est, hoc ipso, quod persona à Jure non reperitur prohibita, censetur esse admissa: & hujusmodi edictum prohibitorium dicitur. Econtra quando materia per se & communiter est prohibita, sed in certis casibus permessa; in tali materia per

per se prohibita, hoc ipso, quod aliquid non reperitur in Jure permissum, censetur prohibitum; & hujusmodi edictum vocatur promissorium. Specialiter prohibentur in Judicio esse Procuratores,

Primò Fœmina, nisi vel in rem suam, vel in necessitate pro parentibus, liberis, vel marito agere velit. *L. 18. C. de Procurat. l. 41. ff. eod. tit.*

Secundò. Minores 25. annis de Jure Canonico in Judicio Procuratores esse non possunt. *cap. qui generaliter. 5. §. qui autem. de Procurat. in 6.*

Tertiò. Milites, nisi agant in rem suam, vel nomine cohortis. per *L. 7. & 9. C. de Procurat.*

Quartò. Notoriè infames, ut colligitur ex *can. fin. caus. 5. q. 3.*

Quintò. Excommunicati. *cap. intelleximus. 7. de judiciis. cap. post cessionem. 7. de probation. cap. Decernimus. 8. de sentent. excomm. in 6.*

Sextò. Denique omnes in Judicio Procuratores esse prohibentur, qui non habent personam standi in Judicio: ut servus per *Leg. 33. ff. de Procurat.* Religiosus sine licentia sui Superioris. *Clement. 3. de Procurat.*

Quæres sextò. Quæ conditiones ad constitutionem Procuratoris requiruntur?

Re. Ad constitutionem Procuratoris requiritur consensus tam Principalis constituentis, quàm Procuratoris constituti, isque vel expressus, ut per patrum, nuntium, literas, vel tacitus, ut cum Dominus principalis præsens

R. D. Schmorrenberg Instit. J. Can.

alteri causam suam agere permittit, vel instrumenta causæ Procuratori tradit. Si Procurator scienter mandatum constituentis recipiat, & non contradicat, tacitò consentire censetur. *Clement. 1. de Procurat.* Et quamvis Procurator ab absente constitutus ab initio contradicat, sufficit, si postea nondum mutatâ voluntate constituentis consentiat. *cap. licet. 7. de Procurat. in 6.* Procurator autem judicialis à Domino se constitutum esse docere debet, aliàs non erit admittendus. *cap. alia. 1. de Procurator.* si mandatum sit dubium, de ratihabitione cavere debet. *L. 1. C. de Procuratorib.*

Excipiuntur quædam personæ, quæ sine ullo mandato procuratorio alterius litem urgere possunt: ut *primò* Maritus pro uxore sine procuratorio in Judicio litigare potest, præstitâ tamen cautione de rato. *L. Maritus. 21. C. de Procurat.*

Secundò. Personæ conjunctæ, ut parentes, liberi, fratres consanguinei, usque ad quartum gradum absque mandato, cum cautione tamen de rato, pro se invicem agere possunt. *L. exigendi. 2. C. de Procurator. & L. 35. & 41. ff. eod. tit.*

Tertiò. Consortes ejusdem litis pro se invicem absque mandato in Judicio agere possunt. *L. 2. C. de consortibus ejusdem litis.*

Quartò. Clericus: quia respectu suæ Ecclesiæ persona conjuncta censetur; ideo absque mandato pro sua Ecclesia in Judicio agere potest. *Gloss. in cap. 1.*

N n n de

de Procurator. arg. can. non licet. 10. can. 12. q. 2. ubi omnibus Clericis datur potestas bona malè à Prælato alienata rescindi: quem textum aliqui ad solum casum malæ alienationis restringunt.

Quæres *septimò*. Quæ mandati procuratorii forma esse debet?

R. Nomen constituentis, Procuratoris constituti, illius contra quem, Judicis coram quo, & in qua causâ, ad quos actus, an ad agendum, an ad defendendum Procurator constituatur, continere & exprimere: præterea Principalis, quod ratum sit habiturus, quidquid Procurator gesserit, declarare, ac demum annum & diem constitutionis procuratoriæ inferere, vel subjungere debet.

Quæres *octavò*. Quam potestatem Procurator habet?

R. Potestas Procuratoris ex mandato desumenda est; nam ex eo apparet, quam potestatem Procurator habeat, & quos actus Procuratoris Principalis ratificet. Sunt autem aliqui particulares articuli, qui speciale mandatum requirunt: ut impetratio rescritti, causâ matrimonialis, petitio restitutionis in integrum, consensus in compromissum, petitio absolutionis ab excommunicatione, & plures alii, quos refert Gloss. in *cap. qui ad agendum. 4. de Procurator. in 6. Verb. pacisci*. Quamvis Procurator generalis constitutus sit cum hac clausula: ut omnia expedire possit, etiamsi speciale mandatum exigant: nihilominus ad aliquem articulum, qui

speciale mandatum exigit, admitti non debet, nisi in mandato unus vel plures articuli, qui speciale mandatum exigunt, sint specificati, adjectâ clausulâ generali; tunc enim vi talis mandati etiam ad casus non expressos Procurator admittitur, *cit. cap. qui ad agendum. 4. de Procurat. in 6.*

Quæres *nondò*. Qui susceptæ Procuratoris effectus?

R. Sequentes; *Primò*. Procurator, qui litem aut negotium demandatum suscepit, illud, nisi iusta interveniat causâ, absolvere & exequi tenetur.

Secundò. Procurator judicialis à sententia interlocutoria appellare, & appellationem prosequi debet; cum tunc nondum instantia sit finita; à sententia verò definitiva non appellare, sed vel appellare, vel Domino seu Principali ante elapsâ fatalia, hoc est: decem dies, sententiam latam denuntiare tenetur, appellationem quoque interpositam, nisi ad omnes causas tam præsentis quam futuras generaliter constitutus sit, prosequi non obligatur.

Tertiò. Procurator judicialis post litem contestationem litis sit Dominus, omniaque bonâ fide agere & gerere potest, quæ Dominus facere posset, *L. 22. C. de Procurator*. Unde ipse Procurator, non Dominus ad omnes actus judiciales vocari debet.

Quartò. Factum Procuratoris Domino prodest, vel nocet; quia quod à Procuratore gestum est, quamdiu mandati fines non excedit, quasi à Domino gestum esset, reputatur: secus si ultra man-

mandatum quidquam agere attentaverit.

Quæres decimò. Quæ Domino & Procuratori competunt actiones?

R. Ex obligationibus, quæ inter Principalem mandantem & Procuratorem ex dato & accepto sunt contractæ, oritur imprimis *Actio mandati directæ* Domino mandanti ejusque hæredibus contra Procuratorem ejusque hæredes ad consequendum id, quod illius ratione mandati negotii aut litis neglectæ, vel non exactissimè administratæ interest: deindè ex altera parte datur Procuratori ejusque hæredibus *Actio mandati contraria* contra Dominum ad consequendum omne id, quod ex causa mandati bonâ fide præstitit & impendit, & ad refarcienda damna, dolo vel culpa etiam levissimâ mandantis causata.

Quæres undecimò. Qualiter Procurator revocari potest?

R. Principalis ante litem contestatam Procuratorem suum judicialem liberè revocare potest: post litem contestatam, nisi causâ revocationis priùs cognitâ, invito Procurator revocari nequit. *cap. quamvis. 2. de Procurator. in 6. l. ante litem. 16. & l. post litem. 17. ff. de Procurat.* Nihilominus Dominus cum suo Procuratore, maximè si illum de collusionem suspectum habeat, iudicio interesse potest. Revocatio autem Procuratoris, qui in iudicio semel constitutus, & Judici vel parti adversæ insinuatus, Judici vel Adversario intimanda est: alioquin si tam Adversario quàm Iudice ignorante Procurator re-

vocatus sit, acta cum Procuratore valent, secus si Adversario vel Judici revocatio intimata. *cap. mandato 13. de Procurator.*

Si Procurator à Domino coram testibus revocatus sit, & ad notitiam Procuratoris pervenerit revocatio, sententia contra ipsum in præjudicium Domini lata nulla est. *cap. ex insinuatione. 3. de Procurator.* Eodem modo rescriptum revocatum à Procuratore revocato, cui revocatio innotuit, nullum est. *cap. in nostra. 4. de Procurator.* Procurator ad alia negotia datus si revocetur, revocatio similiter effectum non habet, priusquam ad notitiam Procuratoris perveniat: ideoque omnia, quæ à Procuratore revocationem ignorante gesta, valida sunt; quæ verò post notitiam revocationis acta, nullam habent roboris firmitatem. *l. si mandatum. 15. ff. mandati.*

Excipiuntur casus sequentes: *Primò.* Contractus matrimonii invalidus est, si Procurator specialiter ad hoc, ut cum certa persona contrahat, constitutus, si illud, postquam est revocatus, celebret: quantumvis revocationem ignoraverit. *cap. fin. de Procurat. in 6.* Aliàs si quis Procurator constitutus ad contrahendum cum certa persona in aliis materiis, ordinariè requiritur, ut revocatio Procuratoris non solum ipsi, sed etiam alteri parti, cum qua contrahitur, intimetur, postquam mandatum vel constitutio Procuratoris parti, cum qua contrahitur, est intimata.

Secundò, Quod agitur per simplicem mandatarium, non valet, postquam mandatum, etiam ignorante mandatario, est revocatum.

Tertiò. Procurator ad acceptandum Beneficium ecclesiasticum constitutus invalidè illud acceptat, postquam te ignorante est revocatus; quia inter Beneficium & Ecclesiam quasi spirituale matrimonium contrahitur. Aliud est in Beneficii renuntiatione, quæ facta à Procuratore est valida post revocationem, si eam Procurator ignoraverit, & simul is, cui facta est renuntiatione, nisi fortè per ipsos aut alios malitiosè factum fuerit, quominus ad eos, vel ad eorum alterum ante cessionem potuerit revocatio pervenisse. *Clement. unic. de renunt.*

Quæres duodecimò. Quando finitur Procuratoris officium?

R. primò, ut jam dictum, per revocationem Procuratori intimatam, *2dò*, mutuo consensu utriusque tam Principalis quàm Procuratoris; sicut enim mutuo consensu constituitur, ita quoque mutuo consensu constitutio dissolvitur. *3tò*, finitâ instantiâ iudicii, videlicet latâ sententiâ definitivâ; cum Procurator

judicium appellationis prosequi non teneatur. *L. invitus. 17. C. de Procurator.* *4tò*, morte Domini Procuratorem constituentis re adhuc integrâ. Si verò Dominus Procuratorem constituens moritur, postquam res integra esse desit, videlicet post litis contestationem, vel negotii inchoationem, Procuratoris potestas non expirat, sed obligatio ad hæredes Domini mandantis transit. *Gloss. in Clement. ult. de Procurator.* Ex qua Clementina norandum: Si procurator à Prælato, Rectore Ecclesiæ, vel alio Beneficiato pro Ecclesia vel Beneficio suo sit constitutus, hujus officium mortuo vel amoto Prælato expirat: etiam si res amplius integra non sit; quia mortuo Prælato vel Beneficiato jus Prælaturæ vel Beneficii expiravit, & non transit ad aliquem velut ad Successorem, qui eadem persona cum defuncto censeatur, sicut hæres cum testatore. *5tò*, demum morte Procuratoris, etsi res non sit integra. Hoc enim officium, cum industria personæ sit electa, ad hæredes transire non existimatur.

* *
*

TITU-